Eduskunnan sivistysvaliokunnalle 30.8. 2024

Asia: Unifin lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi harjoittelijoiden työehtojen parantamisesta ja täytäntöönpanemisesta sekä harjoitteluksi naamioitujen varsinaisten työsuhteiden torjumisesta (harjoitteludirektiivi) sekä valtioneuvoston selvityksestä: neuvoston suositus harjoittelun vahvistetuista laatupuitteista

Viite: U 31/2024 vp, E 38/2024 vp

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavasti seuraavaa. Lausumme samassa yhteydessä molemmista pyydetyistä.

Yliopistot ovat laatineet omat hyvän harjoittelun käytänteensä ja Unifi kommentoi kirjelmää yleisellä tasolla.

Unifi pitää hyvänä Suomen kantaa huolehtia harjoittelijoiden oikeuksista ja torjua epäsuotuisaa kohtelua. Harjoittelijan aseman määrittelyä ja selkeyttämistä pidämme kannatettavana. Harjoittelujen tulee tarjota nuorille ja erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville mahdollisuuksia sujuviin siirtymiin työelämään.

Unifi kannattaa Suomen kantaa harjoittelijoiden oikeuksien parantamisen tukemisesta ja osallistavuuden lisäämistä, samoin pidämme tärkeänä kansallisten erityispiirteiden ja joustovaran sekä kansallisen koulutuspolitiikan päätösvallan säilyttämistä. Pidämme erityisen tärkeänä Suomen kantaa siitä, että suosituksia ei sovelleta säänneltyyn tai pätevyyden tuottavaan koulutukseen liittyvään harjoitteluun tai perusopetuksen aikaiseen työelämään tutustumiseen.

Harjoittelun laatupuitteet

Hyvissä harjoittelukäytänteissä laaditaan aina kirjallinen sopimus harjoittelusta, sekä huolehditaan oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteydenpidosta, sekä nimetään harjoittelijalle ohjaaja, jotta oppimis- ja osaamistavoitteet voidaan saavuttaa molemmin puolin. Työterveydestä ja turvallisuudesta tulee huolehtia asianmukaisella tavalla.

Onnistunut harjoittelujakso voi edistää opiskelijoiden työllistymistä tarjoten työnantajalle jatkokontaktin sekä opiskelijaan että yliopistoon. Opiskelijan kautta työnantajamielikuvat myös välittyvät laajemmin opiskelijajoukkoon.

Opintojen etenemistä seurataan opintopisteillä ja myös tutkintoon kuuluvasta harjoittelusta myönnetään opintopisteitä. Harjoittelu on useimmiten osa tutkintoa, joten siihen saa opintopisteiden perusteella myös opintotukea. Osa yliopisto-opiskelijoista voi saada harjoittelun ajalta sekä palkkaa että opintopisteitä. Käytännöt voivat kuitenkin vaihdella suuresti yliopistojen sisällä ja välillä, vaikka pyrkimystä myös yhtenäistämiseen on ollut.

Yliopistoharjoittelusta suositellaan maksettavaksi vähintään Kelan työssäoloehdon täyttävää vähimmäispalkkaa (1 399 €/kk vuonna 2024). Yliopistot eivät lähtökohtaisesti julkaise ilmoituksia palkattomista harjoittelupaikoista alustoillaan, mm. suomalaisten yliopistojen

työelämä- ja urapalveluiden valtakunnallinen yhteistyöverkosto Aarresaaressa. Yliopistojen on mahdollista tukea harjoittelijan palkkakulujen kattamista, mutta käytäntö vaihtelee yliopistoittain ja aloittain. Harjoittelutuki myönnetään opiskelijakohtaisesti, mutta sitä ei makseta opiskelijalle, vaan työnantajalle. Harjoittelutuen myöntäminen edellyttää, että harjoittelu täyttää yliopiston asettamat kriteerit esimerkiksi harjoittelun sisällön ja palkkauksen osalta, ja toimii siten osaltaan laadunvalmistuksena harjoittelulle.

Unifi pitää hyvänä tavoitetta lisätä harjoitteluiden osallistavuutta ja haavoittuvien ryhmien mahdollisuutta päästä erilaisiin harjoitteluihin. Unifi pitääkin saavutettavan harjoittelun järjestämistä tärkeänä tavoitteena. Opiskelijoiden tulee olla ovat yhdenvertaisessa asemassa opinnoissaan, mikä sisältää opintoihin kuuluvat työharjoittelut. Harjoittelupaikkojen tulee olla turvallisia myös erilaisiin vähemmistöihin asemoituville opiskelijoille ja kaikkien opiskelijoiden tulee olla suojassa syrjinnältä tai häirinnältä.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja